

En niet minder herkennen wij zijn eigen gemoedsgesteldheid in de „Avondschemering”, de man met de geopende handen, die het werk van den verganen dag schijnt te beschouwen. Maar is hij voldaan over zijn werk?

Evenmin als Michel-Angelo zelf waarschijnlijk. Wie naar het volmaakte streeft is nooit voldaan.

Alleen de „Nacht” schijnt rust te hebben gevonden in haar slaap, maar ook de „Dag”, de volle dag heeft weer dat wrange, pijnlijke.

Maar het is alsof daarna de oogen zich richten naar de Madonna met het kind, die de troost moet brengen voor al menschelijk lijden.

We hebben bij deze indrukwekkende kunst slechts eerbiedig durven fluisteren, woorden van bewondering, en als we later heen zijn is 't alsof we in een andere wereld hebben mogen schouwen, even, waarvan nog iets nawijlt in onze zielen, als een lichte glans.

Er is nog een Madonna van Michel-Angelo in Florence n.l. een relief van vroeger datum (1503). Hier is nog niet het grootsche der latere jaren, maar het realisme der vijftiende eeuw, van Donatello, is toch reeds aan het verdwijnen.

Hetzelfde is er in den „David”, ongeveer uit dienzelfden tijd.

Dat massale beeld, eertijds voor het Palazzo Vecchio geplaatst, waar zich nu nog een copie bevindt, verrijst thans in de Accademia en is indrukwekkend door zijn kolossale vormen. Ook dit beeld vertoont de laatste resten van den vijftiende-eeuwschen Donatelliaanschen stijl, een weergeven van details, een weergeven van de werkelijkheid. Maar het is grootscher, indrukwekkender. Merkwaardig is echter dat Michel-Angelo gemeend heeft door reusachtige vormen tot monumentaliteit te moeten komen.

Tenslotte nemen we de volledige verovering van zijn eigen stijl waar, dichtbij den „David” in zijn „Mattheus”, die hoewel nog lang niet gereed, toch aantoonst dat Michel-Angelo in dit werk, met de grootschere, monumentale wijze van componeeren is aangevangen, die ons in al zijn later werk treft.

Van zijn kunst is echter verder weinig in Florence, en alleen het laatste, de „Pietà”, die hij kort voor zijn dood, op acht-en-tachtig-jarigen leeftijd aanving, zonder haar geheel en al te beëindigen is in zijn vaderstad te bewonderen.

Het is in den Dom, in de schemering van het koor. Een zigzag van brekend en vallend Christus-lichaam, symbool weer van Michel-Angelo zelf die, uitgeput, bezwijkt onder zijn laatsten arbeid.